

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 26

2. srpnja 2015.

cijena 200 Ft

Foto: Stipan Balatinac

4. – 5. stranica

U Subotici i Kalači obilježena 200. obljetnica rođenja naslovnog biskupa Ivana Antunovića

Antunovo u Baji

6. stranica

Svetak hrvatske vjernosti

11. stranica

Sumartonsko druženje

14. stranica

Komentar

Svijest o pravednosti

Gotovo se svaki dan sretnemo s nepravdom ili nepravednošću na televiziji ili u novinama, npr. u odnosu prema nekom pojedincu ili skupini, ili o načinu na koji su podijeljena određena dobra, zalihe. Svijest o važnosti pravednosti i pravde u vlastitom životu, u obitelji i u bilo kojoj zajednici, odnosno općenito u društvu vrlo je važna. Pravda je širok pojam, obuhvaća u sebi pravedni način podjele stvari, pravedni način odgovaranja na nešto pogrešno i pravedni načini donošenja odluka. Da bismo donijeli pravedne odluke, moramo uzeti u obzir sličnosti i razlike među ljudima što se tiče potreba, sposobnosti i zasluga. Možda mnogi misle da je pravedna raspodjela ako se dijeli svakome jednako, međutim ravnopravna raspodjela dobiti ili tereta nije uvijek pravedan način podjele. Da bismo postigli pravednu raspodjelu nečega, moramo usporediti ljude, zajednice koji bi bili primatelji dobiti. Često smo nezadovoljni i mi članovi neke narodnosne zajednice zbog raspodjele raznih sredstava za određene projekte i programe. Sredstva nikada nisu dostatna, zamisli ima mnogo, čak i želje za radom, ali često se dešava da se ne mogu ostvariti zbog nedostatka sredstava. Programi narodnosnih zajednica u većini ovise o mogućnostima dobivanja sredstava preko natječaja. Ima mnogih vrijednih programa, koji se tradicionalno organiziraju ili koji se nadograđuju iz godine u godinu i, nažalost, njihova neprekidnost također ovisi o uspješnosti natječaja. Događa se i to, pa je stoga velika teškoća ako potpora na koju se računa ne dobiva, i tada se odmah osjeća nepravda. Naravno, vrlo je teško pravedno donijeti odluke, ali za opće dobro, za opće zadovoljstvo, za razvijanje cijele zajednice trebalo bi težiti tomu. Da bi se donijele pravedne odluke i u tom pogledu, od izrazite je važnosti poznavati djelovanje raznih organizacija, ustanova unutar zajednice, jer ima razlike među narodnosnim zajednicama što se tiče potreba i sposobnosti. Ne znam je li razna povjerenstva ili odbori za donošenje odluka o dodjeli potpora za narodnosti u dovoljnoj mjeri poznaju određene natjecatelje, njihovo djelovanje, poznaju li u kakvim okolnostima djeluju, koliki broj pripadnika narodnosne zajednice stoji iza njih i prema tome donesu pravedne odluke? Mene uvijek zaboli srce kada projekt u kojem su sudionici djeca i koji je projekt odista namijenjen za odgoj i obrazovanje narodnosne djece, ne dobiva nikakvu potporu. Mislim da je to nepravedno i prema njima, a i prema onoj organizaciji koja razmišlja o budućnosti jer djeca su upravo ona koja imaju najveću potrebu sve dok se razvijaju i postaju vrijedni članovi naše zajednice. Da bi se razvila svijest o pravednosti i donijele što pravednije odluke, trebalo bi više razmišljati o sličnostima i razlikama u svezi s potrebama, sposobnostima i zaslugama.

beta

Glasnikov tjedan

U sklopu obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske, u organizaciji generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, generalna konzulica Vesna Haluga sjetila se obilježiti i okruglu obljetnicu, dvadeset godina postojanja generalnog konzulata u Pečuhu. Konzulat je utemeljen u vremenima kada se stvarala mlada hrvatska država, kada su na području triju županija, koje i danas pokriva generalni konzulat, Baranjske, Šomođske

Njikoš Pečkaj. Potom je imenovana generalnom konzulicom Ljiljana Pancirov, žena koja je imala velik ugled među Hrvatima u Mađarskoj. Njezinim odlaskom konzulatom privremeno upravlja Ružica Ivanković, a početkom rujna 2014. na čelo generalnog konzulata imenovana je generalna konzulica Vesna Haluga.

Kada je bio otvoren generalni konzulat, bio je diplomatsko predstavništvo u suodnosu s današnjim s velikim brojem djelatnika, danas ih je tek dvoje, od kojih je tek jedan diplomat, a ovih je dana došao još jedan diplomat. Svoju djelatnost u prvim godinama generalni konzulat je vidio u brzi o velikom broju izbjeglih i prognanih s prostora Republike Hrvatske, kako bi s vremenom, bar što se tiče njegovih javnih djelatnosti i javne nazočnosti njegovih generalnih konzula, u prvom redu uspostavljao kontakte s hrvatskom zajednicom na prostoru triju županija koje su pod njegovom jurisdikcijom.

i Bačko-kiškunske, još uvijek u velikom broju pribivali izbjegli i protjerani iz Baranjskog trokuta, okolice Osijeka i Slavonije... Prvi generalni konzul, poznati pjevač Miroslav Škoro, u šali mi je jednom ispričao zašto je upravo on imenovan generalnim konzulom. Nakon njega, koji se zadržao dvije-tri godine U Pečuhu, neko je vrijeme na čelu konzulata bila konzul-savjetnica Romana Bušić Franulović, a potom je došao među nas generalni konzul Zvonimir Marić. Bio je omiljen konzul, jednako kao i Škoro. Svi su naši konzuli bili i ostali omiljeni... Potom je na čelo generalnog konzulata najprije kao konzul-gerant, a potom kao generalni konzul imenovan Ivan Bandić. Bandić je nakon četiri godine imenovan veleposlanikom Republike Hrvatske u Budimpešti. Njegovim odlaskom konzulat je vodila konzul-gerantica Vesna

generalnih konzula, u prvom redu uspostavljao kontakte s hrvatskom zajednicom na prostoru triju županija koje su pod njegovom jurisdikcijom. Posljednjih pet godina uključuje se u prostore prekogranične suradnje i radi na jačanju veza i svoje nazočnosti između prekograničnih županija, pokušavajući pronaći svoje mjesto u jačanju gospodarskih veza. Dobro je imati diplomatsko predstavništvo matične domovine u svojoj sredini, mogu to potvrditi svi oni koji ga imaju i ostvaruju veze i suradnju s njim. Naši ljudi diplomate matične domovine doživljavaju kao brižnu ruku. Ne traže od te ruke previše, tek nazočnost i moralnu potporu, toplu riječ koja im potvrđuje kako je tu iza nas naša matična domovina.

Branka Pavić Blažetin

Dan državnosti u Pečuhu obilježen u znaku proslave 20. obljetnice Generalnog konzulata

Dana 18. lipnja, u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, održano je već tradicionalno svečano obilježavanje Dana državnosti Republike Hrvatske. Ovogodišnjom proslavom u Pečuhu je obilježena i 20. obljetnice Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Naime, prije 20 godina, 1995., svoja je vrata otvorio pečuški Generalni konzulat.

U okviru cjelodnevnih događanja, u pečuškoj je katedrali služena sveta misa za Domovinu, te je održan svečani koncert, a u biskupskom Lapidariju otvorena je izložba keramike.

U radnom dijelu proslave, u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske i Baranjske županije, upriličen je susret vodstava pograničnih hrvatskih i mađarskih županija. Sastanku su nazočili predstavnici svih s Mađarskom pograničnih hrvatskih županija, izuzev Varaždinske.

U sklopu obilježavanja Dana državnosti i 20. obljetnice generalnog konzulata Republike Hrvatske, u pečuškoj je katedrali služena sveta misa za Domovinu, na hrvatskom jeziku, koju je predvodio martinački župnik vlč. Ilija Čuzdi, uz koncelebraciju brojnih svećenika.

Nakon mise, u pečuškoj katedrali održan je svečani koncert na kojemu su nastupili hrvatska mezosopranistica Sofija Cingula, mađarski orguljaš Szilárd Kovács te kao gost mladi orguljaš, Dario Dezső.

Nakon koncerta u Muzeju Dóm otvorena je izložba čakovečke keramičarke Ivanke Vrbanec „Iz Hrvatske s ljubavlju“. Izložbu je otvorio župan Baranjske županije Csaba Nagy, a prigodne glazbene brojeve izveo je pečuški Ženski zbor „August Šenoa“.

Svečani prijam – na kojem je predstavljena Međimurska županija koja s Mađarskom još od vremena Zrinskih dijeli zajedničku prošlost, a u današnje vrijeme uspješno surađuje na prekograničnim projektima – za više od sto pedeset gostiju i uzvanika pripremljen je u predvorju Hrvatskog obrazovnog centra Miroslav Krleža. Pozdravne govore održali su veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Gordan Grlić Radman, pečuški gradonačelnik Zsolt Páva, župan Međimurske županije Matija Posavec. Prigodni govor održala je domaćica Vesna Haluga, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu.

Svečanosti su nazočili brojni uglednici političkog, javnog, kulturnog, crkvenog, medijskog života iz Republike Hrvatske i Mađarske, a u najvećem broju bili su to predstavnici javnoga života

Veleposlanik Grlić, generalna konzulica Haluga sa suprugom, ravnatelj HMI Marin Knezović, Zlatko Vitez, župan Posavec, saborski zastupnik Hajduković

Hrvata u Mađarskoj iz triju županija: Šomođske, Baranjske i Bačko-kiškunske.

Budući da je obilježena i 20. godišnjica djelovanja Generalnog konzulata, hrvatskim ustanovama na konzularnom području dodijeljene su zahvalnice za očuvanje hrvatskoga jezika, tradicije i kulture te prigodni pokloni.

Tom je prigodom veleposlanik Gordan Grlić Radman, u ime predsjednice Republike Hrvatske

Kolinde Grabar Kitarović, Redom hrvatskoga pletara odlikovao sudca Županijskog suda u Pečuhu Bélu Wirtha.

U sklopu proslave predstavljena je Međimurska županija, njezini turistički, eno-gastro te kulturni i gospodarski potencijali.

- mcc -

Dio uzvanika

Dani Ivana Antunovića, Subotica – Kalača

Obilježena 200. obljetnica rođenja preporoditelja bačkih Hrvata

U suorganizaciji hrvatskih ustanova iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske – Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Filozofskog fakulteta u Osijeku i Zagrebu te Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu – a pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Republici Srbiji i Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, uz brojne podupiratelje, od 19. do 21. lipnja u Subotici i Kalači održani su Dani biskupa Ivana Antunovića.

Subotica

Povodom obilježavanja 200. obljetnice rođenja preporoditelja bačkih Hrvata, 19. lipnja u Gradscome muzeju u Subotici, u nazočnosti brojnih uzvanika, među njima đakovačko-osječkog nadbiskupa Đure Hranića, nasljednika Antunovićeve suvremenika i prijatelja biskupa Josipa Jurja Strossmayera, te subotičkog biskupa Ivana Penzeša, okupljenima se obratio predsjednik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, mons. Stjepan Beretić.

Izložbu u Gradscome muzeju otvorio je nadbiskup kalačko-kečkemetski dr. Balázs Bábel, do njega slijeva Stjepan Beretić.

Izložbu pod naslovom „Život da mi bude Krist“ iz zalihe Kalačke nadbiskupije otvorio je kalačko-kečkemetski nadbiskup dr. Balázs Bábel.

Između ostalog on je istaknuo kako je Katolička Crkva nadnacionalna, ona nastoji poštivati svaki narod, što je vječna zadaća i cilj. U tom duhu prihvatio je poziv i otvorenje izložbe. Kako reče, veličina biskupa Antunovića ogleda se u apostolskom pozivu kako je u duhu evanđelja radio na očuvanju vjerske i nacionalne samobitnosti svog naroda. Njegov rad može poslužiti uzorom svakom katoličkom vjerniku, svojim radom posebno je zadužio bačke Hrvate.

Nakon otvorenja prigodne izložbe, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici održana je svečana akademija, ujedno i otvorenje Međunarodnoga znanstvenog skupa na temu „Ivan Antunović – narodni preporoditelj Hrvata u Ugarskoj“. Svečanost su uljepšali orkestar Subotičke tamburaške škole, a plenarna izlaganja održali dr. sc. Vladimir Dugalić „Kršćanska vjera – ishodište i

Nadbiskup Bábel u društvu kalačkih Hrvata

nadahnuće Antunovićeve života i rada. Analiza poimanja i sadržaja kršćanske vjere u djelu Bog s' čoviekom na zemlji kao hermeneutički ključ za razumijevanje antropološko-kristoloških te teološko-eklezioloških postavaka Antunovićeve teološke misli te kulturno-preporodnog i pastoralnog djelovanja“ i dr. sc. Dinko Šokčević „Biskup Ivan Antunović i mađarska nacionalna-integracijska ideologija“. Tom je prigodom predstavljen i Antunovićeve roman *Posljednji Gizdarev* tiskan u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, koji je za tisak priredio dr. sc. Petar Vuković. Budući da priređivač zbog bolesti nije mogao nazočiti, pročitano je njegovo izlaganje „Rukopis romana *Posljednji Gizdarev Ivana Antunovića*“.

Dana 20. lipnja, u Pastoralnom centru „Augustinianum“ održan je znanstveni skup u nekoliko sekcija na kojem je svoja izlaganja izložilo 35 sudionika iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske, u nekoliko kategorija: Ivan Antunović i narodni preporod; Ivan Antunović – zasadi teologije; Jezik u Antunovića i interpretacija književnoga djela; Pristupi Antunovićevoj periodici; Antunović – identitetska pitanja i baštinski nanosi; Život i djelo Ivana Antunovića – građa, obradba i instrumentalizacija. Osim brojnih drugih sudionika, izlaganja o životu i djelu biskupa Antunovića održali su ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin i znanstveni novak Silvestar Balić. Izlaganje je održala i voditeljica prisičkoga Muzeja sakralne umjetnosti dr. sc. Bernadeta Zdrović. Nakon plenarne sjednice, za sudionike je organiziran i posjet Tavankutu.

Kalača

U okviru završnog dana, 21. lipnja, održana je i svečanost u Kalači gdje je biskup Antunović živio i radio do svoje smrti. Nakon dolaska skupine subotičkih Hrvata organiziran je posjet nadbiskupijskoj knjižnici i riznici. Nakon pozdravnih riječi predsjednika Hrvatske samouprave grada Kalače Ladislava Saboa, u predvorju Gradskog kazališta, u autorovoj nazočnosti svečano je otvorena izložba fotografija „Zbogom, bili salaši“ koju je otvorio Mišo Hepp, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu. Nakon toga u nadbiskupijskoj riznici održana je svečana

Članice bajskog KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“

Misno slavlje u kalačkoj prvostolnici predvodio je subotički župnik Stjepan Beretić.

akademija u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Uz pozdravne riječi ravnatelja Znanstvenog zavoda dr. sc. Stjepana Blažetina i nazočnih uzvanika, izlaganja o biskupu Antunoviću održali su dr. Andrija Anišić iz Subotice i Silvestar Balić iz Pečuha. U okviru svečane akademije prikazan je i do sada neobjavljeni roman Ivana Antunovića

pod naslovom Posljednji Gizdarev. Već po običaju, svečanost u čast biskupa Antunovića uveličana je misnim slavljem koje je u župnoj crkvi svetog Josipa predvodio mons. Stjepan Beretić, župnik subotičke prvostolnice svete Terezije, a s njime suslužili subotički svećenici i župnici bačkih Hrvata, među njima i santovački župnik Imre Polyák, biskupski vikar za narodnosti. Misu, kao i svake godine, uljepšao je Crkveni pjevački zbor iz Santova pod vodstvom župnog kantora Zsolta Siroka.

Usljedio je polaganje vijenaca na spomen-ploču Ivana Antunovića u negdašnjoj kanoničkoj kuriji, danas nadbiskupijskoj riznici, koje je uljepšano pjevanjem domaćih zborova, muškoga pjevačkog zbora „Dobri prijatelji“ i Ženskoga pjevačkog zbora „Ružice“.

U prigodnome kulturnom programu, održanom u dvorištu Katoličke srednje škole „Pál Tomori“ na otvorenoj pozornici nastupili su bajski KUD «Bunjevačka zlatna grana», dušnočki Plesni ansambl «Biseri», Pjevački zbor iz Dušnoka, te orkestri «Čabar» iz Baje i «Zabavna industrija» iz Dušnoka. Druženje je završeno uz Orkestar «Čabar», a na ispraćaju gostiju zapjevali su se i bećarci.

Danima biskupa Ivana Antunovića u povodu 200. obljetnice njegova rođenja, uz bogat duhovni, kulturni i znanstveni sadržaj, ostvarena je uzorna prekogranična suradnja hrvatskih kulturnih, crkvenih i znanstvenih ustanova, ali i krovnih političkih tijela – Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Srbiji, Hrvatske državne samouprave i Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. K tome dodajmo da se i ovom priredbom pokazala potreba za prekograničnom suradnjom i povezivanjem hrvatske zajednice, ali i za jačanjem hrvatske nacionalne svijesti kroz kulturu i suživot s većinskim narodom, a sve to u znaku preporoditeljske misli i djelatnosti biskupa Ivana Antunovića koji se borio za ravnopravnost podunavskih Hrvata na svim razinama, posebno vjerskoj, kulturnoj, jezičnoj i političkoj.

Gosti iz Subotice i domaćini ispred kalačke nadbiskupske kurije

Antunovo u Baji

Susret hrvatskih crkvenih zborova

U suorganizaciji Hrvatske samouprave grada Baje i KUD-a "Bunjevačka zlatna grana", 14. lipnja u bajsnoj Župi svetog Antuna Padovanskog proslavljeno je župno proštenje povodom blagdana zaštitnika župne crkve, u okviru kojega je priređen već običajni Susret hrvatskih crkvenih zborova. Već po tradiciji, u nekadašnjoj franjevačkoj crkvi misno slavlje na hrvatskom jeziku, kako je to već običaj na Antunovo u terminu velike nedjeljne mise u pola 11, služio je pater Ivan Holetić iz Subotice koji mjesečnom redovitošću služi hrvatske mise u Baji. Na njoj se okupilo mnoštvo hrvatskih vjernika, a nakon mise, u ime organizatora, okupljenima se obratila predsjednica mjesne Hrvatske samouprave. Angela Šokac Marković pozdravila je sudionike koncerta i vjernike, a posebno je zahvalila vlč. Ivanu Holetiću, koji je unatoč velikoj vrućini,

Članovi bajskega crkvenog i pjevačkog zbora KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“

Pjevački zbor iz baranjskog Kozara

Kačmarski pjevački zbor

Sudionici Susreta hrvatskih crkvenih zborova ispred crkve

našao vremena i snage da dođe u Baju. Kao i svake godine, nastupila su četiri pjevačka zbora, tri gostujuća i jedan domaći, koji su pjevali ponajprije marijanske, ali i druge prigodne i novije crkvene pjesme. Tako je koncert hrvatskih crkvenih zborova otvorio Ženski pjevački zbor iz baranjskog Kozara.

U nastavku se predstavio Izvorni pjevački zbor rackih Hrvata iz Dušnoka, redoviti sudionik bajske, ali i drugih županijskih susreta hrvatskih crkvenih zborova, koji nastupa i na susretima u drugim hrvatskim regijama u Mađarskoj.

Na bajskim susretima redovito sudjeluje i Ženski crkveni zbor iz Kačmara, koji se i ove godine odazvao pozivu organizatora. Koncert je zaključen nastupom domaćega mješovitoga pjevačkog zbora, članova KUD-a "Bunjevačka zlatna grana" i zbora Župe svetog Antuna Padovanskog.

Već po običaju, susret je završen druženjem i zajedničkim objedom u Hotelu Dunav.

Tekst i slika: S. B.

Crven-bijeli-plavi to je balon pravi

Dana 12. lipnja oprostilo se od 8. razreda 27 učenika. Velika većina njih nastavlja svoje školovanje u svojoj matičnoj ustanovi, Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže. Djeci i roditeljima, djelatnicima škole prigodnim je riječima zahvalio na godišnjem radu i suradnji, rezultatima ravnatelj škole Gabor Györfvári, te je podijelio spomenice i priznanja učenicima koji su se istaknuli u nastavi i slobodnim aktivnostima, šireći dobar glas škole. Djeca su se sa svojom razrednicom Mártom Sándorka Rohonczi prošetali dugim školskim hodnicima i učionicama, u školi okupanoj sunčanim zrakama koje su grijale laticice na njihovom putu. U svom je govoru ravnatelj škole Gabor Györfvári, između ostaloga, rekao: «Ovaj mi se dan čini kao da je iz neke priče, iz neke bajke. Bio jedan siromašan čovjek i imao tri sina. Tko je čovjek, tu postoji više opcija, je li to Hrvatska državna samouprava ili Hrvatska škola, ali tri su sina vrtić, osnovna škola i gimnazija. Čovjek se brinuo za svoju djecu i trudio se da svaki stekne dobro zanimanje i bude pravi majstor. I tako sinovi su postali postolar, stolar, a srednji nikako da izuči zanat.

Evo, vidite, već prije mjesec i pol smo imali opraštanje gimnazijalaca, prošli tjedan i vrtićka su djeca završila odgojnu godinu, a osmaši ostaše nam u školi, no i oni, kao srednji brat,

„Krležini“ osmaši

trebali bi izučiti zanat. A zanat trebate izučiti takav u čemu ćete biti pravi majstori. Izgleda da je ova generacija osnovne škole izabrala više mogućnosti. Neki će krenuti u svijet da bi se iskušali, a drugi će ostati još neko vrijeme, i čekati, hoće li starac postati bogatiji, kakve će imati mogućnosti tijekom još četiri godine.

Stvari se događaju svakako kao u priči, a znamo da te priče imaju različite završetke. No za sada smo uvjereni da u vrijeme kada se šire informacije o promjenama u javnoj izobrazbi, kada će se zatvoriti gimnazije, kada se ukidaju vježbaonice, možda je doista najbolje rješenje ostati još kod kuće i pripremiti se temeljiti na izazove života. Dakle, i naša se priča nastavlja, siromašna tri sina su tri brata, koji zajedno mogu postići više!

Draga djeco, to vam nudimo! I onima, koji nakon osmog razreda svoje školovanje nastavljaju u drugim srednjim školama, neka iskoriste one kompetencije koje su stekli u Hrvatskoj školi, neka budu uspješni u specifičnoj struci koju su izabrali, a osmaši koji nastavljaju školovanje u Hrvatskoj gimnaziji usavršit će se u jezicima i steći znanje, koje je i do sada upućivalo naše učenike na najuglednija visoka učilišta u Mađarskoj i jednako tako i u Hrvatskoj.

Priča Hrvatske škole i vaša je priča, makar koliko godina provedete u njoj. Vaša škola želi ostaviti trag u vašim srcima, kako ga i vi ostavljate u našim.»

Imenik osmaša: Lora Abrisin, Nikolett Antal, Márk Richard Bakonyi, Petra Balogh, Zsófia Beck, Ivana Bozsánovics, Darina Deák, Ákos Drinóczy, Dénes György Gáspár, Gergő Gibicsár, Darko Hahner, Lucija Hamel, Ádám Juhász, Emma Kajtazi, Dániel Kőműves, Luka Laić, Maja Misák, Zsolt Nagy, Réka Rebeka Radics, István Soltész, Leon Tadijanov, Kristóf Tenzlinger, Vivien Ilona Újházi, Nevena Vidaković, Uroš Rosić, Mira Jasmina Vörös, Ria Vukas.

Dan 12. lipnja bio je ujedno i dan zatvaranja školske godine 2014./15. u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Dio učenika osmog razreda

Tri sata s 95-godišnjom Katoljkinjom Frankom Hazudijac

Franka (Franciska) Sabo udata Kovač, pa ponovno udata Hazudijac, rođena 1. svibnja 1920. godine u Katolju, proslavila je nedavno 95. rođendan. Živahna starica stanuje sama u Katolju na adresi Szabadság u. 49. Udala se u Vršendu za Matu Kovača, rođenog 1913. godine, koji je život izgubio u II. svjetskom ratu. Mlada udovica sa sinom Matom vratila se djedu u Katolj, pa se preudala za Ivu Hazudijca, rođenog 1925. godine, preminulog prije dvanaest godina s kojim ima kćer Maricu. Sin Mate umro je prije nekoliko godina, kći Marica živi u Boji (Bóly), snaha u Katolju, a unuci, njih četvero, po Baranjskoj županiji.

Franka gaji prekrasno cvijeće koje krasí njezin dom... Svaki dan skine uveli list, otkine ocvali cvijet, zalijeva muškatile, orhideje, sparožinu, gleda kako se razvija list, cvijet... Osunčani «ganak» prepun cvijeća, zalijevanog vodom bez ikakvih dodavanja, iznosi se na dvorište cvijet ako treba, pa unosi...

Zajedno se prisjećamo Frankina odrastanja. Dijete od četiri godine izgubilo je majku (Aga Grišnik). «Pravili su podrum, pa je gazila u blatu, tako u jesen, pa nekad nije bilo ko sad mašine... pa je ozebla, pa ubila, a nas ostavila... sestra šest, a ja četiri godine. Ništ ne pamtim mamu, šta misliš. Uvijek tako kad sam sama, onda mi teško da plačem... Pa sad sanjala sam kako nikad više neću, tako sam je vidila kako ležala je u ljesu, lijepe zube imala..., pa rekoh, nikad više neću željeti, nešt mi je divanila, vidila sam usta, al nisam razumila.»

Frankina sestra udala se u Semelj. Baka (Mara) ih je othranila, baka i djed. Otac (Mato Sabo) došao je za zeta k djedu (Tuno Polić). Nakon smrti Frankine majke ponovno se oženio i ostao kod oca i majke prve žene s novom ženom (Anica Polić) koja je bila i rod Frankine bake. Imali su jednu kćer. Kako kaže moja sugovornica, «sirota je bila (Anica Polić) pa kaže zašt da ide kojekud radit nek dođe za njeg. Moj apa je bio lijep čovjek. Zemlju smo radili, imali su zemlje u Katolju, pa smo to radili.»

U kćerkinom podrumu u Boji obitelj je slavila Frankin 95. rođendan. «Dvadeset nas je bilo. Dobro je bilo, lijepo je bilo, milo mi bilo i svi su došli, sva unučad.» Franka je rodila sina u prvom braku i kćer u drugome, oni imaju svaki po dvoje djece. Od sina su djeca Zolika i Norika. Kći Marica ima također dvoje djece, Norbiku i Žoltiku. A tu su i unučad njih osmero.

Franka se udala u Vršendu s osamnaest, sina je rodila s dvadeset godina. S prvim se mužem upoznala jer je imala rođake u Vršendi, njezina stara (baka) bila je iz Vršende. Prvog muža izgubila je u vihorima Drugoga svjetskog rata, sin je imao dvije godine, te je nakon nekog vremena djed Katoljac tražio neka se vrati u Katolj, jer zet s kojim je živo i njegova druga žena ipak nisu bili njegove krvi, a baka je baš umrla, trebalo se brinuti o djedu. «Pa onda je kazo, Franka, odi ti natrag. Oni su meni tuđi. Makar dobri su, al ipak odi ti natrag. Onda smo došli natrag ovamo.» Kao ratna udovica s jednim djetetom siročetom uskoro je, 1956. godine, dobila kuću u kojoj i danas živi, i koju su gradili i uljepšavali s drugim mužem. Kaže «muž je bio u Surdukinju pa je vidio takvu kuću pa je došao doma, kaže znaš

takvu sam... i mi ćemo takvu, jaj meni... tolike pendžere, ko će to čistit. Ali ipak pravio je.» Ima dvanaest godina, 2003., kako je umro Frankin drugi muž. Pravi Šokac, kaže mi, Ivo Hazudijac. Čudno prezime, čudim se ja dok mi moja sugovornica kaže «...ne samo ti. Kad sam bila u špitalju, pa doktor pita: Honnét származnak maguk? Pa rekoh, nem tudom. Én tudom, mink Várkonyból, az én öregek, de hogy ez, nem tudom. Otac i mati su mu bili Šokci, cijeli smo život šokački divanili. Rodila se kći Marica, udala se u Boju, ima tri fabrike i proizvodi ulje s mužem i djecom.» Franka je radila u zadruzi, u najtežem poslu. «Žet, kopat i tako. Đubre tovarit... to je bio posao naš. Muž je bio „állandós”». Lijepo su živjeli, kuću pravili, djecu othranili, školovali. «Onda je bila još dobra zadruga. Radili veliku bašču, a sad je trava. Ne morem kopat. Prsti mi vrlo bolu. Bila sam kod doktora, ne sada, neg prije par godina, „ne vegyen kapát a kezébe”. Kopala sam do sada. Još i sad sam to malo stavila cvijeta, volim pa sam to stavila, malo ću kopat. Malom motikom, to ću ukopat. Tu su bile dvi škole. Pa još su tu škole, samo sad ne idu djeca.» Malo je Šokaca, starih kao Franka svega još jedna, dvije...

«Starija, i ta bila u Vršendi udata, pa su joj umrli, nije imala

Trenutak za pjesmu

Prokletstvo

I badava se kunem o svoju nevinost
i badava se prisežem na svoje dobre namere
semenje mi vene od vetrova prokletstva

I badava tražim slobodu za druge
moju zarobi staro prokletstvo

I badava učinim korak ka slobodi
on se izvrigne u prokletstvo

Badava nastojim biti dobar
budalom me načini staro prokletstvo

J. G. Đuretin

Franka u mladim danima

djece, a čovjek je umro, a tu je imala brata, pa je došla natrag. Primili su ju. Pa je tu i Liza Barić, 96 godina ima. Ja me morem ić, noge mi bolu, ja bi išla, ja sam uvijek išla, gledat bolesnike, moje druge što su bile dok sam mogla, a sad ne morem. To mi je teško. Uvijek tu moram sama bit, a nitko ne dođe.»

A kako izgleda jedan Frankin dan? Ustane u šest, pola sedam. «Zimi, liti, uvik. Vrlo polako radim. Ne morem ko prije. Sad vučem noge. I krste. Bole krsti? Vrlo.» Uzima dvanaest tableta na dan. «I još imam ono beszívó za glas. Ne kuvam. Donesu mi.»

Na polici su Hrvatski kalendari, a ovo-godišnji na klupčici. «Malo vidim, samo velika slova. Imam očala puno, ali nijedne nisu dobre. Imam szürkehályog i zöldhályog, nećeju operirati. Kažu da a két betegség, meg az öregség. Što sam stara već.»

Franka ima lijepo lice, zdravu boju, hvalim je kako izgleda kao sedamdesetogodišnjakinja. «Jaj meni, svatko to kaže, svatko mi kaže. Kažu kao da ste 80 godina. Sama sam. Nitko nema sada. Komšinkinja ne dođe. Djeca dođu. Snaha mi dođe, ona je tu u Katolju. Dođe kadgod, pa i ona ima posla. Ide telefon. Ne šparujem, pa začeg. Sad da ne znam di je, telefoniram, onda sam u brigi. Zna da taka sam onda luda, uvijek sam strepila. Onda kad telefoniraju, kazala sam Marici: Marice, neka otić ako ne telefoniraš i kud oćeš, ne moraš mi kazat..., samo gdi si. Sad tako radi. Kadgod se žuri, pa... Televiziju gledam. Radio ne slušam. Kad gledem kakvi lijep film, onda gledem dulje. Onda gledem i te politikuše, gledem pa se ljutim s njime, ljudi, bolondok vagytok mindnyájan. Ne moru se namirit. Nije, bome, bilo tako prije. Sad

sam dobila jedno pismo. Nemzeti konzultáció? Ja ne znam, ne vidim čitat, mala slova, Marica kada dođe. sada ću ju pitat nek mi pročita. Ja plašim se da će i nas odnet, nećeju? Neće? Pa ne znam. A Šokce nisu dirali? Nitko. Nisu dosad. Ja imam tamo unokatestvér... Gdje? Posestrinu imam tamo, umrla je sirota, taka bila stara ko ja. Gdje? U Miholjcu. A, u Donjem Miholjcu. Da, pa oni su bili u Birjanu, pa su se optirali. I ošli su. Dobro je njim bilo. Samo su pomrli stari. Bili smo ih gledat nas dvoje i ja sam bila dole. Hajdete da vidite, hajdete, Slavko. On je rod. Nismo ih vidili, hajde, to je rekao. Pa nekako smo se latili pa smo ošli. Joj što se Ankica čudila, jaj, teta Franka, vi ste mogli doć? Ta pa vidiš da sam mogla. Ali je ona sirota umrla, ona bila je na srce bolesna. Pa sad valjda pol godine kako je umrla. Vrlo su voljeli doć Marici tamo u Boju. Molim se. Vrlo mnogo se molim. Napamet što znam, knjigu ne vidim čitat, probam ja, al samo velike slove. Ja ne morem ić u crkvu. Dok je Mato (sin) bio, on me uvik odvezo i dovezo.»

Na televiziji Franka gleda misu. I jučer je gledala prijenos svete mise na mađarskom jeziku iz Csíksomlyóa iz Rumunjske. «A koliko je bilo čeljadi!!! Lipo. Vrlo su lipo popovi divanili. Mili Božje, to su svi kršćani...»

I sve sama, digne se i opere, pojede i ide spavati, sve je zanima. Sve prati. Donosi mi slike, «kipove», i priča kako je vršendska svadba bila velika. A drugi puta kada se udala, onda nije bilo svadbe. «Nisam se ja htjela udati drugi put.»

Pa momak je bio... Pa uvijek mi došao ovamo mi pomoć... imala sam i svinja, pa sve sama. Pa kaže mi apa (djed): Ako dođe, udaj se, neka bit sama, to ti mnogo posla, onda sam se tako udala. Dobro smo se slagali, bila sam Šokica. Šokačko ruho. Vidiš, pokazat ću ti. Volio je šokačku nošnju... Pa šta misliš, kad sam se prekrenila, onda me više nije volio. To je za smija. Šta misliš što je rekao? Ni mi rekao, samo sam ja osjetila. A kad sam bila Šokica, onda je sve bilo lijepo na meni, a kad sam se prekrenila, onda ništ. Nije mu se svidjelo. Tako je to. Prošlo je. Deset godina već kako je umro. Dvanaest, 2003.»

I tako vrijeme prolazi, sjećanja naviru, priče se pričaju. Zajedno se smijemo. Nudi mi pečeno meso i krumpire, tortu... Pogureneno me prati do kapije, zove natrag, i čeka me da je opet posjetim. Pita me, idem li i ja u Planinu (u katolijske podrumce koji su toga dana vrvjeli katolijskim Hrvatima i njihovim prijateljima na pikniku koji je organizirala tamošnja Hrvatska samouprava). Zabrinuto, na kraju pita me, neće nas dirati??? Kažem joj da se ne treba brinuti..., pismo neka pokaže Marici. I kako ću joj "kipe" koje mi je rado posudila da ih skeniram poslati natrag s Ružicom, kao i fotografije koje sam snimila. Uskoro će trešanja i višanja biti, razgovaramo... Sjedam u auto i trubim, idem u Planinu i kazat ću Kati Polić Erdof, koja mi je dogovorila susret s Frankom Hazudijac, kako sam provela prekrasna tri sata u razgovoru s 95-godišnjom Frankom.

Branka Pavić Blažetin

„Ne želim budućnost koja će prekinuti veze s prošlošću.“ George Eliot

Opraštanje HOŠIG-ovih osmaša

Oproštajna svečanost osmoga razreda budimpeštanskoga HOŠIG-a priredena je 12. lipnja 2015., u prigodno uljepšanome školskom predvorju. Osnovnoškolsko školovanje u ovoj ustanovi završili su: Barnabaš Babik, Lovro Čelan, Kinga Danč, Nikolet Hađa, Atila Krištof, Bence Sabo, Josip Szóllósi, Lelle Tomser, Attila Varró i Fružina Vóneki. Razrednica je Rita Grbavac, a popodnevna odgajateljica Eva Kolar. Razrednica u nižim razredima bila je Snježana Baltin, popodnevne odgojiteljice Katica Šokac i Katica Benčik. Svi će oni u toj školi nastaviti i srednjoškolsku naobrazbu.

Opraštanja osmoga razreda, pretpostavljam, imaju veći naglasak po selima, kada 14-godišnje dijete i roditelji odluče „da će za djetetu najbolje biti“ ako svoju daljnju naobrazbu nastavi možda u budimpeštanskoj ili pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji ili u obližnjemu gradu. Bilo kako bilo, jedno ljudsko životno razdoblje završeno je, što kod roditelja i djeteta, naravno, izaziva druge osjećaje. Kako vrijeme prolazi, obveze i dužnosti su sve veće, potpisuju se sve teže odluke. Osmaši bit će najmlađi gimnazijalci, ali ujedno i uzori mlađima. Školovanje su započeli četrnaestero, no životni su putovi neke od njih odveli u druge smjerove. Zajednica se dopunila u šestome razredu s Nikoletom Hađom, a lani s Lovrom Čelanom. Svaki je ljudski život povijest, njihova se upotpunila sa školom u prirodi u Novom Vinodolskom i Crikvenici, zajedničkim izletima s prijateljskom zagrebačkom Školom Ante Kovačića, ljetovanjima na otoku Pagu, razrednim izletima u Egeru, Senandriji ili u Vácraótóu, posjetima z namjenosti glavnoga grada i s mnoštvom lijepih doživljaja. Fotografije iz dječjega doba i skupnih sretnih trenutaka mogli smo popratiti na slajdovima u okviru svečanosti. Prigodne pjesme, recitacije, zvuci i koraci valcera na koji su zaplesale ljupke djevojke i ponosni mladići.

„Opraštanje je kao jedno raskrižje. S tim zajedno bit ćete načisto koja su vaša prava, ali to znači i veću odgovornost. Naime, od gimnazijalca već svatko očekuje odgovornost poradi povećanja svoga znanja, da se s većom odgovornošću prima novih, inovativnih zadaća u školi. Da osjeća odgovornost prema svojoj obitelji i prema svojoj zajednici. Ovo drugo u našoj školi znači da njegovanje hrvatskoga jezika, poznavanje hrvatske kulture i običaja, pojačanje hrvat-

Osmaši u društvu razrednice Rite Grbavac i popodnevne odgajateljice Eve Kolar

skog identiteta nije samo nama, nastavnicima odgovornost. Svačija je odgovornost da osjeti važnost ovih vrijednosti i služiti i jednoj narodnosnoj zajednici. Dakako, od gimnazijalca se očekuje i spoznaja da ovo znanje i opredijeljenost bit će jako korisni i na njegovu kasnijem životnom putu. Stoga smo navikli reći kako mi želimo podučavati, odgajati učenike s konkurentnim znanjem i podupirati njihovo daljnje učenje, poboljšati njihove šanse na tržištu radne snage. Što se može jednako tako i u Mađarskoj i u Hrvatskoj“ – reče među ostalim ravnateljica škole Ana Gojtan obraćajući se osmašima u ime ustanove. Prigodne pjesme, recitacije, zvuci i koraci valcera na koji su zaplesale ljupke djevojke i ponosni mladići. Po koja suza klizi po licu, spušta se glava, ali za tren sve to nestane i pojavi se osmijeh poput Sunca na plavome nebu.

U ime sedmoga razreda svečare su pozdravile Tena Šindik i Danica Romac. „Tijekom proteklih osam godina vi ste već iskusili da život učenika nije baš lagan. I svakodnevne borbe za bolje ocjene, odgovaranja, radnje, katkad beskrajni dani nisu nagovješćivali da će jednom i tome doći kraj. Iako to nije onaj pravi kraj puta kroza zemlju čudesa znanosti, ipak ste na raskrižju

kada vrijedi i treba stati i osvrnuti se na prošlost, i prvi put u životu ozbiljno odlučiti kako dalje. Možete nastaviti kako ste i dosad činili, ali možete okrenuti i novu stranicu. Razmislite!“ – poručile su Tena i Danica. Zajednička pjesma sedmaša i svečara „Zbogom, dobri dani“ Andrije Kos je već nagovješćivala oproštajne riječi osmaša.

„Svaki dan se rađa nešto / Za što je vrijedno živjeti i boriti se / A svaki dan nestane nešto / Zbog čega će čovjek biti tužan“ – riječima grčkoga filozofa Herakla započele su oproštajni govor svečara Deniza Danč i Lelle Tomser.

„...Stigao je i taj dan kada se opraštamo od naše voljene osnovne škole, od slova „O“ u riječi HOŠIG. To je jedna važna postaja u našem životu, osjećaji su dvojaki u nama, s jedne strane teško nam je oprostiti se od dobro poznate i sigurne osnovnoškolske atmosfere, a u isto vrijeme i mi žudimo za tim da postanemo gimnazijalci. Bilo je kada smo htjeli da vrijeme brzo prođe, ali sada, na pragu promjene, pomalo tužno primamo k znanju da vrijeme brže leti nego što bi trebalo... Ovih godina 1440 dana smo proveli zajedno. Radosni smo da svi nastavljamo školovanje u Hrvatskoj gimnaziji, pa danas se opraštamo ne od zajednice, nego od osnovnoškolskih godina. Sljedeće godine u poznatoj sredini nastavljamo školovanje jer znamo da HOŠIG ima dobre opremljene kabinete, rijetko gdje je tako lijepa športska dvorana. Jer znamo da je utorak dan variva i u kojoj učionici koji stolac nije stabilan“ – istaknule su djevojke. Vezivanje generacijske vrpce na HOŠIG-ovu zastavu, oproštajna pjesma, fotografije i darovi.

Dragi osmaši, želim vam mnogo uspjeha i ustrajnosti u životu! Vidimo se sljedeće školske godine u Hrvatskoj gimnaziji.

Kristina Goher

Svetak hrvatske vjernosti na Plajgoru

Seoska i Hrvatska samouprava Plajgora najednoč su još i tri uzroke našle za svečevanje 14. junija, u nedilju. Istina, najmanje selo Gradišća u ljeti samo jednoč pozove na veliku feštu (Dan sela i Hrvatski dan), a ovput je dodatno proslavljena i vjernost precev. Ugarski parlament je lani 16. decembra sa zakonom dodilio titulu «Communitas Fidelissima» za ona zapadnougarska sela čiji su stanovnici za Prvim svitskim bojem, iako su bila Trianonskom pogodbom odredjena Austriji, iznimnom hrabrošču i vjernošču zahtijevali povratak vlašćoj domovini, Ugarskoj. Dekret o tom parlamentarnom zakonu ovput je svečano predan.

Plajgorci su za svetak hrvatske vjernosti izmolili kod nebeskih sil sunčani i vrući dan, tako da minute čekanja na ministra obrane dr. Csabe Hendea još i u hladu mjesne crikve Sv. Martina bile su potne i preteške. Zbor mladih Župe svetoga Roka iz Koprivničkih Bregov barem s odličnom glazbom je olakšao mučnu vrimensku stisku. Dvojezičnu mašu je celebrirao Štefan Dumović, farnik Hrvatskoga Židana, Plajgora i Unde, i pri sve-

toj prodiki je istaknuo da se toga dana valja spomenuti svih onih žrtav i junakov ki su položili svoj žitak na oltaru Domovine tijekom petsto ljet, otkidob Gradišćanski Hrvati živu u ovoj krajini. Po svidočanstvu spomen-ploče na stijeni plajgorske crikve sve skupa osamnaest plajgorskih mladićev je palo na bojnoj liniji, ali već doma u teški rana ili betegu. Po prezimeni Ribarići, Kuzmići, Karlovići, Belovići, Brezovići, Dreiskeri, Gergići, Horvati, Keresteši, Kralji, Lipkovići, Slavići i Meršići su vanzeli svoj dio iz I. svitskoga boja, dokle je II. svitski boj deset mladih žitkov odnesao iz ovoga

maloga sela. Njim u čast su položili vijence spominka, najprlje dr. Csaba Hende, ministar obrane ter potom seoski pretpostavni, na čelu s načelnikom Vincijem Hergovićem. Pravoda na putu od crikve do Kulturnoga doma, kade se je odvijao nastavak svetačnoga programa, povorka je stala i pri Meršićevoj hiži, kamo je sa stare hiže premješćena spomen-ploča u čast Mati Meršiću Miloradiću (slavljenomu gradišćanskomu pjesniku, znanstveniku i duhovniku). Himnu Gradišćanskih Hrvatov i ovde su sprohadjali trenutki polaganja vijenca i odavanje časti. Na dvoru Kulturnoga doma šareno nakinčeni šator, iza pozornice hrvatska i ugarska zastava, a malo nek otud odaljeno, pečeno prase je vabilo poglede. Prilikom svečanoga govora dr. Csaba Hende je naglasio, sela

vjernosti Narda, Gornji Četar, Hrvatske Šice, Pornova, Keresteš, Plajgor i Petrovo Selo med jako teškimi uvjeti i vrimenu su dali vjekovječni zalog vjernosti i hrabrosti ovoj domovini, na što je po predlogu ministra obrane Csabe Hendea, i parlamentarnih zastupnikov Pétera Ágha ter Alpára Gyopárosu Ugarski parlament i u zakonu izglasao titule «Communitas Fidelissima». Uokvireni dokument o ovom zakonu je ovput predan Vinciju Hergoviću ki se je sa suznimi oči i uz burni aplauz zahvalio političarom. U kulturnom programu su nastupali pjevački zbor Sv. Cecilija iz Sambotela, pjevački zbor Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana, HKD Čakavci iz Hrvatskoga Židana, pjevački zbor «Vlado Dolenc» Udruge prijatelja kulture i Zbor mladih Župe svetog Roka iz Koprivničkih Bregov. Židanski bečari pak su nam svim zaguslali za dušu, a tancalo se je još i na ulici, u ruka s hrvatskom zastavom. Tako je minula slavna nedilja hrvatske vjernosti na Plajgoru, čiji stanovnici i dandanas su gizdavi na praocce. A dokle se bude čula ovde hrvatska rič, ostat će vjernost i hrvatstvu i domovini, a znamda i za prijatelje.

Ivanjsko veselje u Martincima

U organizaciji martinačke Hrvatske i Seoske samouprave, 20. lipnja 2015. godine, kao obično, priređeno je Ivanjsko veselje. Program je započeo u popodnevним satima svetom misom na hrvatskom jeziku, u martinačkoj katoličkoj crkvi, potom je počela povorka na ulicama sela uz pjesmu i ples folklorša.

Organizatori su pozvali više sudionika u mimohod i na druženje od kojih su se svi odazvali, a to su: harkanjski Mješoviti pjevački zbor, sopjanski KUD „Podravac“, sopjanski DVD i Udruga športske rekreacije „Šport za sve“, starinski „Biseri Drave“, martinački Ženski zbor „Korjeni“ te orkestri „Podravka“, „Drava“ i „Vizin“.

će kod mnogih ostati doživotni doživljaj. Taj su običaj hrvatski gosti donijeli iz svojega rodnog kraja, a kod njih postoji i legenda

Folklorši iz Sopja

Hrvatsko Ivanje započelo je svetom misom u mjesnoj katoličkoj crkvi, potom je počela povorka društava. Članovi su bili, naravno, u narodnoj nošnji, stoga je priredba bila još šarolikija. Priredbi su među ostalima nazočili generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Haluga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom Parlamnetu Mišo Hepp i predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije Jozo Solga.

Iako je vrijeme bilo pomalo hladnije, mnogo ljudi okupilo se na licu mjesta i sudjelovalo u povorci, gdje su Martinčani na postajama okrijepili sve sudionike. Na kraju mimohoda po selu znatizeljnici mogli su pogledati maketu kuće na kante i prekrasne, za Podravinu značajne rukotvorine. Na kraju dana svi sudionici bili su počašćeni, Martinčani su bili odlični domaćini i pripremili su bogatu večeru. U deset sati Sopjani su predstavili svoje ivanjanske običaje. Od najmlađeg do najstarijeg Sopjana sudjelovali su u tom očaravajućem prikazu. Zainteresirani su mogli vidjeti neviđenu igru s vatrom, što

Ivanjski vatreni krug

zašto je nastao. U prošlosti su se mladići nadmetali pred djevojkama koji će od njih najljepše i najbolje napraviti lilu i početi se udvarati djevojci. Lila je duži ili kraći štap s rašljama napunjenim pričvršćenom slamom. Slama se zapali i mladići lilaju, što znači, vrte štap s bukčinjom oko sebe. Time se stvara privlačan učinak vatreneoga kruga, a iskre ravnomjerno lete na sve strane. U lilanju je važno i kakav je plamen, i koliko dugo gori

zapaljena slama, i kako mladić vrte štap. Obično se to radilo u večernjim satima, kad vatra najviše dolazi do izražaja, pa se tako pokazuje i njezino veliko značenje u čovjekovu životu. Kada su momci i djevojke napasali stoku, pašnjak izvan sela bio je idealno mjesto za takvu zabavu, jer su kuće tada bile prekrivene slamom pa je postojala opasnost od požara. No u ovome slučaju nije bila nikakva opasnost, samo igra s vatrom i očarani ljudi. Završna scena dana bio je obični, a ponovno nezaboravni ivanjski bal uz domaću «Podravku».

Luca Gažić

Harkanjski Mješoviti pjevački zbor

Zavolio fotografiranje u hrvatskoj radionici

Katkad je dovoljan samo minimalan poticaj da čovjek dobije volju za stvaranjem i da se zaljubi u nešto što će mu kroz cijeli život pružiti zadovoljstvo. Nekako je tako bilo i kod Josipa Rodeka, mladića iz Pustare, koji je završio školovanje u serdahelskoj osnovnoj školi i od jeseni će započeti srednju školu u Kaniži. Josip Rodek je počeo fotografirati lani u Međunarodnoj filmskoj radionici u Ivanovcu i ove godine mu je ostvarena prva izložba fotografija u Osnovnoj školi „Katarina Zrinski” u Serdahelu.

Zahvaljujući suradnji serdahelske Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin” i Foto-kino kluba Ivanovec, pomurski su učenici lani sudjelovali u Međunarodnoj filmskoj radionici u Ivanovcu (Hrvatska). Tamo se Josip upoznao s fotografiranjem i snimanjem, što mu se jako sviđalo i pomoću uputa voditelja tamošnjega kluba Radovana Petkovića i Nataše Kralj upoznao se s tehnikama slikanja i snimanja. Sljedeći mu je korak bio da kupi fotoaparat i da se nadalje informira o tehnikama slikanja. Usput u suradnji dviju organizacija ostvareno je još nekoliko zajedničkih radionica na kojima je Josip dalje obogatio saznanja o snimanju i fotografiranju. Josip reče da već ima više od dvije tisuće fotografija, tematski raspoređenih u mapama. Na izložbi u mjesnoj školi izložio je 70 fotografija razvijenih u A3 formata, većinom s temama iz prirode.

Mjesec s mog balkona – fotografiju izradio J. Rodek.

Čarobno nebo – fotografiju izradio J. Rodek.

– Zavolio sam fotografiranje u Hrvatskoj, a odonda se trudim da bolje naučim i hrvatski jezik, jer sam tamo stekao mnogo prijatelja koji također vole slikati i snimati kamerom. Da bih mogao s njima razgovarati, želim bolje znati. Mnogo sam čitao kako treba napraviti dobru fotografiju i slikanjem sam upoznao poseban svijet jednog trenutka, što iza sebe ima mnogo više, i to je za mene čarobno. Za dobru fotografiju treba jako mnogo eksponiranja, treba dobro znati namjestiti fotoaparat, ovisno o vremenskim i drugim uvjetima. Najviše volim slikati prirodu svog zavičaja, s fotografiranjem sam upoznao ljepote moga kraja. Katkad skoknem na bicikl i odem u prirodu i uvijek nađem nešto što je vrijedno uslikati. – kazao je Josip.

Zasada još nema zamisli da bi se profesionalno bavio fotografiranjem, želi da mu to ostane strast, hobi, no želi da mu slike budu predstavljene i u drugim pomurskim mjestima. Inače, Josip ima i drugu strast, a to je sviranje na tamburici, što želi nastaviti i u srednjoj školi, jednako kao i učenje hrvatskoga jezika.

beta

Pustarsko zvono – fotografiju izradio J. Rodek.

Dvije „ljubavi” – fotografiju izradio J. Rodek.

Prijateljsko druženje na Danu naselja

U subotu prije Duhova (23. svibnja) u Sumartonu se svake godine priređuje Dan naselja. Zapravo je to proslava postojanja samoga mjesta u kojem živi gotovo devetsto žitelja, većinom Hrvata. Dan naselja protekao je s mnoštvo hrvatskih sadržaja i s gostovanjem prijateljskih samouprava: Hrvatske samouprave budimpeštanskog XV. okruga, odnosno tamošnje gradske samouprave, Općine Donji Kraljevec i okolnih pomurskih naselja. Športska i kulturna događanja zblížili su ljude iz raznih mjesta i krajeva.

Sumartonski folkloraiši

Prvi pismeni dokumenti o Sumartonu potječu iz 1321. g. kao Villa S. Martini, a kao Zenthmarton se spominje 1471. g. Rimokatolička crkva sv. Martina sa župnom zgradom, veliko crkveno dvorište, barokni kip sv. Florijana ukazuje na to da je u Sumartonu djelovala podružnica, filijala, kojoj su pripadala i okolna naselja. Sumartonci su ponosni na svoju prošlost, u mjestu je uređena Zavičajna kuća „Naša hiža“, koja također čuva minula vremena ovdašnjih Hrvata. Bilo kakva se priredba priređuje u mjestu, ne zaboravlja se na hrvatske vrijednosti. Dani naselja također se odvijaju u tome duhu. Mjesna i hrvatska narodnosna samouprava skrbi o očuvanju hrvatske kulture, kao i razne civilne udruge, npr. KUD Sumarton, Društvo pajdaša vina. U tome im pomažu i prijatelji iz matične domovine, iz Donjeg Kraljevca, s kojima već dugi niz godina surađuju. Ove godine sumartonska Seoska samouprava gospodari sa skromnim financijskim sredstvima, saznajemo od načelnika Martina Caparija, stoga prilikom organiziranja Dana naselja najviše se oslanjalo na pokrovitelje, kojih je bilo mnogo i zbog toga im je zahvalio. Ni

vremenske prilike nisu bile najpovoljnije, cijelu je noć lila kiša, pa teren nije bio najpogodniji ni za nogomet, no nadmetanje između momčadi raznih ulica ipak se održalo na jednom manjem dijelu igrališta. Na nogometnom igralištu družine raznih civilnih udruga iz okolnih mjesta kuhale su mirišljave paprikaše od gljiva, divljači, „bunceka“ (potkoljenice), govedine i drugih namirnica, a na pozornici se odvijao kulturni program u kojem su nastupili pjevački zborovi iz Serdahela i Sumartona, plesači i tamburaši serdahelske osnovne škole, pjevači Udruge za nadarene osobe iz Budimpešte, a Kulturna skupina iz Donjeg Kraljevca sa svojim međimurskim plesom, pjevanjem i tamburašima oduševila je sve gledatelje.

Miljenko Horvat, načelnik Donjeg Kraljevca, neobično se raduje dobroj suradnji sa Sumartonom, i s ostalim pomurskim naseljima. Općina Donji Kraljevec također se učlanila u Grupaciju EGTS Regija Mura sa željom da područje s lijeve i desne strane

Mure ubuduće postane takvo područje u kojem je vrijedno živjeti i koje će zadržati i mlade naraštaje.

beta

Tamburaši serdahelske škole prate Veroniku Kapuvari.

U spomen

Čaba Prosenjak

Hrvatsku pomursku zajednicu pogodila je zaprimljena vijest da je u 39. godini svojega života preminuo Čaba Prosenjak, jedan od djelatnih članova zajednice.

Čaba Prosenjak, rođen u Mlinarcima, od svojih mladenačkih dana rado se uključio u društveni i civilni život Hrvata u Mađarskoj. Bio je dopredsjednik Saveza hrvatske mladeži u Mađarskoj, dugo godina bio je član predsjedništva Društva Horvata kre Mure, član plesne skupine KUD-a Sumarton, u jednom mandatu vijećnik Hrvatske samouprave Zalske županije, u više mandata obnašao je dužnost predsjednika petripske Hrvatske samouprave.

Čaba je bio uvijek pun dobrih zamisli, pozitivne energije, obožavao je slikanje i snimanje još i za vrijeme svog bolovanja sudjelovao na hrvatskim priredbama, snimao kamerom kako bi obilježio hrvatske pomurske događaje te radio na povezivanju pomurskih i međimurskih Hrvata. Na njegovu posljednjem ispraćaju, 23. lipnja 2015., nazočili su mnogi pomurski i međimurski Hrvati, predstavnici udruga i organizacija. Neka mu je vječna slava i počivao u miru Božjem!

Bizonjska školska direktorica u mirovini

Točno u 40. ljetu svojega školskoga djelovanja i dvadeset i četiri ljeti školskoga peljanja Elza Hidasi, direktorica Dvojezične škole u Bizonji, je stupila u mirovinu. Oprostili su se od nje najprlje kolegari i kolegice, bivši pedagogi s kimi je podilila dobar dio svojega poslovanja u dotičnoj ustanovi, a isto tako i seosko peljačstvo ter na zatvaranju školskoga ljeta i dica ter roditelji. Elza Hidasi od 1975. ljeta je zaposlena u bizonjskoj školi, kade je podučavala tjelovježbanje i zemljopis, a 1991. ljeta se je natala za dužnost ravnateljice, na kojoj funkciji krez 24 ljeta, sve do aprila ovoga ljeta, je i ostala. Bizonjska škola joj je bilo prvo i zadnje djelatno mjesto i pred kratkim je s teškim srcem zbogomdala ne samo ustanovi nego i pedagoškoj struki ter školarom. Od 1. aprila kao zamjenica ravnateljice, rođena Bizonjka Žužana Lesković pelja školu, a ona je nutradala i naticanje za ovu funkciju, no zasad još nij' odluke.

TOMAŠIN – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u subotu, 4. lipnja, priredit će se Hrvatski dan. Program počinje u 9 sati malonogometnim turnirom. Od 9 do 9.30 traje prijava za natjecanje u kuhanju, koje počinje u 10, a završava u 14 sati, uz prateće programe: zračna kula, oslikavanje lica i tetovaža kanom, dječje igre, vrtuljak. U 13 sati počinje objed za stanovnike sela. Proglašenje je rezultata u 16 sati. U kulturnom programu od 16.30 nastupaju: „Szakrina i Andris“, daranjski Klub umirovljenika, barčanski KUD Podravina, martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“, glumac, pjevač Stipan Đurić, pjevač Dániel Kiss. Tombola je od 19 sati, a u 20 sati počinje bal – GIGANTIC. Kao završetak dana, u 22 svakoga čeka vatromet.

BERNECEBARÁTI – U organizaciji Samouprave XV. okruga te u suradnji s Hrvatskom samoupravom toga okruga, i ove će godine 6 – 8 osnovnoškolaca u pratnji svojih nastavnika iz Sumartona i Donjega Kraljevca boraviti u Međunarodnome kampu primijenjenih umjetnosti. Kamp se već tradicionalno priređuje u odmaralištu toga okruga, od 6. do 13. srpnja, otvoreni je dan u nedjelju, 12. srpnja. Sudionike očekuju šaroliki sadržaji, primjerice izradba kožnih nakita i nakita od biserja, origami, bojenje tekstila, slikanje po staklu, ukrašavanje predmeta salvetnom tehnikom, dramska sekcija i športska zanimanja.

SAMBOTEL - Društvo sambotelških Hrvatov i Hrvatska samouprava dotičnoga grada Vas srdačno pozivaju 4. julija, u subotu u 15.30 uri na sambotelškom Glavnom trgu na VII. Hrvatski dan. Mašu celebrira farnik Čajte Branko Kornfeind. Nazočne pozdravljaju dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Ugarskoj, Ivan Gugan, predsjednik HDS-a, Laslo Škrapić, predsjednik mjesne Hrvatske samouprave i Franci Jurašić, predsjednik Društva sambotelških Hrvatov. Hrvatski dan otvara dr. Tivadar Puskás, gradonačelnik Sambotela. U kulturnom programu nastupaju FA Ivan Goran Kovačić iz Siska, jačkarni zbor i tamburaški sastav Trzalica iz Staroga Grada, jačkarni zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic, Sambotelški tamburaši i pjevački zbor Djurdjice iz Sambotela. Za programom nazočne zabavlja Pinka band iz Petrovoga Sela sve do polnoći.

TRAJŠTOF – Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov srdačno Vas poziva 3. julija, u 18 uri, u trajštofski Socijalni centar (Flugplatzstraße 8) na predstavljanje knjige «Hižna imena u gradišćanskohrvatski seli Gradišća, Slovačke i Ugarske II. dio Pajngrt – Židan». Knjigu su obdjelali: dr. Nikola Benčić, Sabina Pavišić i Ivo Sučić. Novo izdanje predstavljaju dr. Nikola Benčić i Ivo Sučić. Za muzičko oblikovanje promocije zadužene su Trajštofke. Potom su svi pozvani na bife.

Završni program santovačke škole

U okviru već tradicionalne kulturne smotre koja se priređuje potkraj školske godine, učenici santovačke Hrvatske škole i

ove godine, 21. svibnja, predstavili su se s jednosatnim prigodnim kulturnim programom u mjesnom domu kulture.

Program je otvorio Tamburaški orkestar santovačke Hrvatske škole s hrvatskim (bunjevačkim i šokačkim), te mađarskim melodijama. Prigodnim stihovima, igrokazima i pjesmama na hrvatskom i mađarskom jeziku, te modernim plesom oduševili su sve okupljene, posebno svoje roditelje, bake

i djedove. Između ostalog prikazali su projektanu temu posvećenu dramskom umjetniku i pjevaču Stipanu Đuriću, rodnom iz Santova, izveli splet šokačkih i bunjevačkohrvatskih plesova. Učenici od prvog do osmog razreda, koje su pripremile njihove učiteljice i nastavnice, oduševili su nazočno mnoštvo i izmamili njegov gromoglasni pljesak.

SALANTA – Koprivničko-križevačka županija, točnije Turistički ured spomenute Županije, već devetu godinu zaredom organizira Međunarodni folklorni festival „Iz bakine škrinjke“ koji se održava od 9. do 12. srpnja 2015. u Koprivnici i u mjestima Županije. Ove godine Festivalu će sudjelovati i salantski KUD Marica.

GRADIŠĆE – Ove subote prik Gradišća će se voziti diozimatelji ciklomaratona Pannonia 300. Organizator ove ture je Međimurski biciklistički klub Mura, čiji člani su već dvakrat došli biciklom sve do austrijskoga Gradišća, no ovput uz vožnju će biti priključeno i druženje. Naime, ovaj ciklomaraton od 300 km sa štartom u Murskom Središću, imat će kontrolne točke isključivo i samo u hrvatski naselji u Ugarskoj, u Petrovom Selu, Kisegu, potom pak u Koljnofu, otkud za kratkim počivanjem i objedom športaši se ganu najzad na istom putu. Naravno, za ljude manjih kondicijov postoji mogućnost da povratni put naprave na autobusu.

MOHAČ – U organizaciji Čitaonice mohačkih Šokaca, 4. srpnja priređuje se tradicijsko Pranje na Dunavu, kulturno-gastronomski priredba šokačkih Hrvata, koja će se održati na prostoru pokraj Šokačke skele. Program počinje u 15 sati paljenjem vatre i kuhanjem sarme na domaći način u zemljanim loncima. U 16 sati kreće svečana povorka od Šokačke čitaonice do Šokačke skele. S početkom u 16.30 priređuje se predajno pranje, a u 17 sati prigodni kulturni program na otvorenome. Nakon večere, u 19 sati počinje pučka veselica i plesačnica u pratnji tambura.

Pozivnica

Udruga Hrvati Vas srdačno poziva na svečanost predaje objekata, koji su obnovljeni u sklopu projekata „PRAVA KOPČA – A VALÓDI KAPOCS međunarodnom suradnjom za ostvarenje Etnomemorijalnog centra u Koljnofu“ i „Omladinski smještajni kapacitet za hrvatsku narodnosnu kulturu“.

Vrijeme: 14. srpnja 2015. utorak u 11:30 sati

Mjesto: Koljnof, Kulturni dom

Veselimo se vašem dolasku!

Dr Franjo Pajrić
Predsjednik Udruge Hrvati

FÍCÉHAZ – Hrvatska samouprava, na čelu s dr. Jožom Takačem, 4. srpnja priređuje Hrvatski kulturni dan, koji počinje u 16 sati s nogometnom utakmicom između momčadi zbratimljenih naselja Donjeg Vidovca i Fícéhaza, te se nastavlja s kulturnim programom u 18 sati na kojem nastupaju djeca mjesnoga dječjeg vrtića, pjevačkoga zbora i plesači KUD-a Donji Vidovec. Hrvatski kulturni dan završava se koncertom poznatoga hrvatskog pjevača Vlade Kalembera, s početkom u 21 sat. Programi su besplatni, organizatori svakoga srdačno očekuju.

NOVI VINODOLSKI – Članovi KUD-a Sumarton ove godine, jednako kao i prošle, 3. – 4. srpnja sudjeluju na dvodnevnome Međunarodnom ljetnom festivalu u Novom Vinodolskom. Na karnevalu iz godine u godinu sudjeluje više od pedeset maskiranih skupina iz Hrvatske, Slovenije, Makedonije, Austrije i Mađarske. Prema scenariju Festivala, družine mogu sudjelovati isključivo u maškarama. Prema izvješću predsjednika Jože Đurica, sumartonska će se skupina ove godine obući u cigansku familiju.